

**STRATEGIRAPPORT FÖR REGIONALT HIV OCH AIDS
UTVECKLINGSSAMARBETE I AFRIKA SÖDER OM SAHARA,
SEPTEMBER 2010 – AUGUSTI 2011**

SAMMANFATTNING

Trots avsaknad av en antagen strategi, har det regionala hiv- och aidsarbetet en etablerad plan som inte väsentligt avviker från det förslag till samarbetsstrategi för hiv och aids som finns utarbetat. Fokus ligger på hiv-förebyggande, lindring av konsekvenserna av hiv och stärkt ledarskap - i linje med Sveriges policy för hiv och aids. Hiv-arbete på den regionala nivån har ett starkt mervärde, givet en tydlig koppling till de globala och nationella nivåerna. Sverige använder tre kanaler för genomförande; finansiellt stöd, dialog och rådgivning. Stödet på det hiv-förebyggande området på regional nivå visar dels på bredd, dels på spets vad gäller målgrupper. SAT har genom sina partnerorganisationer på gräsrotsnivå nått de stora målgrupperna (däribland ungdomar) med information och utbildning vad gäller hiv, medan stödet till organisationer som IOM och UNODC uppvisar resultat för de sårbara grupperna migranter respektive interner. Stödet till RECs och SADC Sekretariatet i synnerhet anses vara av särskild betydelse för deras normativa roll i regionen. Mänskliga rättigheter är centralt i flera av ambassadens stöd. Den regionala organisationen ARASA har bedrivit evidensbaserat opinions- och påverkansarbete i en rad frågor som anses vara svåra och känsliga i regionen: HBT-personers rättigheter; övergrepp i fängelser; domstolsförfaranden kring samkönade äktenskap i Malawi; samt lagförslaget mot homosexualitet i Uganda. En starkt förändrad aktörsbild i regionen har bidragit till att det regionala stödet från Sverige och Norge har kommit att bli allt mer strategiskt. Sammanfattningsvis har det regionala hiv- och aidsarbetet en hög grad av måluppfyllelse.

1. INLEDNING

Regeringen väntas inom kort besluta om en "Strategi för det regionala hiv och aidsarbetet i Afrika söder om Sahara". På grund av frånvaro av strategi, har genomförandet bl.a. vägletts av Sveriges policy för hiv och aids¹ och dess mål: *"Minskad utsatthet för hiv och aids och ökade möjligheter till ett värdefullt liv för de grupper som främst drabbas"*. Genomförandet har skett inom tre huvudsakliga samarbetsområden:

¹ Sveriges nationella politik för sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter (2006), Rätten till en framtid – Policy för Sveriges internationella hiv- och aidsarbete (2009), Policy för jämställdhet och kvinnors rättigheter och roll i svenskt internationellt utvecklingssamarbete (2010), Forskning för utveckling - Policy för forskning inom det svenska utvecklingssamarbetet (2010).

1) Hiv-förebyggande arbete och SRHR; 2) Mildring av hiv och aids sociala och ekonomiska konsekvenser; samt 3) Hiv och aids i relation till aktivt ledarskap och god samhällsstyrning, samt mänskliga rättigheter (MR).

Det regionala hiv- och aidsarbetet inriktas på att stödja regionala organisationer inom civila samhället, forskarsamhället, RECs² och FN-organ, som förstärker varandras arbete genom olika nätverk. På detta sätt skapas synergieffekter på flera plan. Stödet till organisationer inom civila samhället främjar deras "watch dog" funktion, vilken bidrar till att stärka ansvarstagande hos regeringar och RECs.

Sverige har genom det regionala hiv- och aidsarbetet ett strategiskt samarbete med Norge, som bidrar finansiellt till verksamheten genom ett delegerat partnerskap. Detta samarbete baserar sig på liknande policy-prioriteringar, samt en gemensam värdegrund som skapar mervärde, och då inte bara i finansiella termer.

Det Regionala hiv och aids Teamet för Afrika, Sveriges Ambassad, Lusaka (ambassaden) arbetar genom insatshantering och dialog med regionala partners. Dessutom finns en rådgivande funktion gentemot svenska och norska ambassader i regionen.

Utmaningen gällande rapportering av regionala resultat är svårigheten att definiera mätbara regionala indikatorer. Begreppet regionalitet är mångfasetterat och det finns olika definitioner av resultat på regional nivå. Det kan vara summan av nationella resultat eller ett mått på regional integration. Ambassadens insatser genererar dels "regionala resultat", som t.ex. en regional policy³, dels resultat på gräsrotsnivå som endast kan redovisas som programresultat. De senare går inte att visa på aggregerad, regional nivå.

2. EKONOMISKT UTFALL

Allokeringen för regionalt hiv och aidsarbete för 2011 uppgår till 284 MSEK från Sida. Till och med 31 augusti 2011 har totalt 133 MSEK utbetalats. Detta motsvarar ca 42% av anslaget (från Sida och Norad) för 2011. Den låga utbetalningsgraden för samarbetsområde 1 och 3 beror på avtalens villkor som medför utbetalningar under sista kvartalet. Bemyndiganderam för 2012 och framåt är 575 MSEK, varav 65% är intecknat. Dock behöver åtagandetrymmet ökas om det ska finnas möjlighet att teckna längre och större avtal, vilket är en förutsättning för att

² RECs - Regionala Ekonomiska Gemenskaper t. ex. Common Market for Eastern and Southern Africa (COMESA), Eastern African Community (EAC), Economic Community of West African States (ECOWAS), Southern African Development Community (SADC).

³ Ett exempel på en regional indikator är "antal länder som införlivat en regional policy i nationella strategier, policys och lagar".

minska transaktionskostnaden för handläggning till förmån för ökad dialog och rådgivning.

Enligt avtal mellan Sida och Norad skall Norad bidra med ca 35 MSEK per år för 2011, 2012 och 2013. Beloppet kan fluktuera något p.g.a. kursförändringar och storleken på den del av personalkostnaderna som Norad står för inom det regionala hiv- och aidsarbetet. Då ambassaden arbetar med prognoser beaktas även Norad's bidrag, vilket medför en löpande överplanering upp till 10% för att säkra att planerad prognos realiserar. Beloppet inom parentes under Allokering 2011 inkluderar Norad's bidrag för programstöd.

	Allokering 2011 (MSEK)	Utbetalda medel jan- aug (MSEK)	Prognos jan-dec (MSEK)
1. Hiv-förebyggande arbete och SRHR		40	156
2. Mildring av hiv och aids sociala och ekonomiska konsekvenser		60	83
3. Hiv och aids i relation till aktivt ledarskap och god samhällsstyrning, samt mänskliga rättigheter		31	83
Programutvecklingsmedel		2	5
Totalt	284 (314)	133	327

Utbetalningstakten är för 2011 betydligt jämnare fördelad över året än föregående år. Ambassaden har redan aviserat, och fått beslut på, att årsallokeringen dras ned till 284 MSEK och utbetalningsnivån kommer sannolikt att nå upp till 100% i slutet av året.

3. RESULTAT

3.1 Samarbetsområde 1: Hiv-förebyggande arbete och SRHR

Antal avtalade insatser: 25

Under perioden januari - augusti 2011 har 2 insatser slutförts medan 4 nya avtal om insatser har undertecknats.

3.1.1 Resultat på insatsnivå

Insats 1: Southern African AIDS Trust - SAT

Insatsens huvudsakliga mål:

1. Öka kapaciteten inom 300 lokala organisationer för att utveckla och genomföra effektiva, hållbara och jämställda åtgärder mot hiv-epidemin.

2. Skapa, förvalta och sprida kunskap om hiv-epidemin och utveckla kompetensen hos partnerorganisationer.
3. Påverka det nationella hiv- och aidsarbetet genom att bidra med erfarenheter från arbete på gräsrotsnivå.

Avtalat belopp (MSEK)	Avtalsperiod	Utbetalade medel hittills (MSEK)	Samarbetspartner	Samarbetsform	Svensk andel av totala stödet (%)
95	april 2009-mars 2013	58	SAT	Organisationsstöd (12)	45

Resultatredovisning⁴:

- 80% av SATs 122 partnerorganisationer, i Botswana, Malawi Moçambique, Tanzania och Zambia, har förbättrat sin kapacitet för planering, uppföljning och utvärdering inom det hiv-förebyggande arbetet.
- Åtta partnerorganisationer har under det senaste året uppfyllt SATs kapacitetskriterier och kan därmed stå på egna ben, utan finansiellt stöd från SAT.
- SAT är värd för nätverken "Southern and Eastern Africa Research on HIV and AIDS in Cities" och "Regional Association of AIDS NGOs" vilket visar på SATs strategiska roll inom det regionala hiv-samarbetet.
- SAT har deltagit i författandet av nationella ansökningar till Globala Fonden⁵, samt i FNs högnivåmöte om hiv och aids i New York (juni 2011) där de tillsammans med andra afrikanska organisationer inom civila samhället bedrev påverkansarbete för att SRHR, jämställdhet och MR skulle finnas med i slutdokumentet.

Sidas resultatbedömning:

SAT fyller en viktig roll i att bygga kapacitet hos organisationer på lokal nivå. Antalet organisationer som efter avslutat stöd från SAT fortsätter sin verksamhet på egen hand är ett gott tecken på hållbarhet och långsiktighet vad gäller kapacitetsbyggandet. En risk för genomförandet är korruptionsanklagelser inom SAT-Moçambique och SAT-Tanzania, som delar av det regionala programmet. Ambassaden arbetar f.n. med genomförande av finansiella granskningar och systemrevisioner. Sverige är ordförande i givargruppen, vilket ökar möjligheterna till dialog och inflytande. Viktiga dialogfrågor är förstärkta system för ekonomisk förvaltning, förbättrad resultatrapportering och att SAT ytterligare stärker sitt jämställdhetsarbete.

⁴ Southern African AIDS Trust, SAT Annual Report April 2010 to March 2011.

⁵ Global Fund to Fight AIDS, Tuberculosis and Malaria (www.theglobalfund.org)

Insats 2: International Organisation for Migration - IOM, Partnerskap för hälsa och migranter i östra och södra Afrika, PHAMESA

Insatsens huvudsakliga mål:

Bidra till förbättrad fysisk, mental och social hälsa bland migranter, genom att möta deras hälsobehov genom alla faser av migrationsprocessen och att tillgodose hälsobehoven i de samhällen migranterna kommer ifrån och kommer till, med hjälp av IOM's samarbetspartners och region- och landkontor.

Avtalat belopp (MSEK)	Avtalsperiod	Utbetalade medel hittills (MSEK)	Samarbetspartner	Samarbetsform	Svensk andel av totala stödet (%)
66.6	maj 2010 – dec 2013	26.6	IOM	Stöd till specifikt program genom organisation (15)	100

Resultatredovisning⁶:

- Enligt senaste utvärderingen⁷ har programmet haft direkt positiv effekt för individer på gräsrotsnivå i Lesotho, Moçambique, Namibia, Swaziland och Sydafrika.
- PHAMESA har bidragit till att stärka policys relaterade till migration och hälsa, med särskild framgång på SADC nivå, i nationella sektorplaner och UNDAF⁸.
- Ökad koordinering av regionala aktörer såsom FN och givare, samt aktörer inom berörda sektorer t.ex. transport- och gruvsektorn.
- PHAMESA bidrar till ökad kunskap om migration och hälsa i södra och östra Afrika⁹.
- IOM har tydligt fått upp migration och hälsa på agendan i regionen vilket har lett till en expansion av program i flera länder. Några av de pilotprojekt som startades med hjälp av svenskt och norskt stöd har sedan tagits över av USAID/PEPFAR.

Sidas resultatbedömning:

PHAMESA är en fortsättning på ett tidigare program med liknande mål, men då endast med södra Afrika som implementeringsområde. Utvärdering av fas ett visade att programmet bidragit till det övergripande målet, men också att de olika arbetsområdena haft olika grad av

⁶ International Organization for Migration - IOM, Partnership on Health and Mobility in East and Southern Africa (PHAMESA) 2010 Annual Report.

⁷ PHAMESA II Evaluation Report, Oct. 2010, Davies & Lee Development Consulting

⁸ UNDAF - United Nations Development Assistance Framework

⁹ Exempel: *Regional assessment on HIV prevention needs of migrants and mobile populations* och *Integrated biological and behavioural surveillance study*, IOM, Nov 2010.

framgång. De mest framgångsrika arbetsområdena är påverkansarbete och regional koordinering, samt tekniskt samarbete. Programmet har nu expanderat till östra Afrika vilket lett till att nya styrmetoder samt uppföljningsmekanismer behövt skapas och förstärkas. Det finns anledning att noggrant följa hur den nya organisationen kommer att fungera för att undvika förseningar i genomförande. P.g.a. expansionen kommer ambassaden och IOM hålla uppföljningsmöten två gånger om året. Ambassaden bedömer att det är mycket sannolikt att målen kommer att uppfyllas.

**Insats 3: United Nations Office on Drugs and Crime – UNODC,
Hiv-förebyggande, behandling och vård i fängelser**

Insatsens huvudsakliga mål:

Reducera risken för hiv-infektion och hiv-relaterad dödlighet i fängelser i södra Afrika (Moçambique, Namibia, Swaziland och Zambia).

Avtalat belopp (MSEK)	Avtalsperiod	Utbetalade medel hittills (MSEK)	Samarbetspartner	Samarbetsform	Svensk andel av totala stödet (%)
39	nov 2007 – sep 2011	39	UNODC	Projektstöd (16)	100

Resultatredovisning¹⁰:

- Kartläggning av utbildningsbehov kring hiv för interner och fängelsepersonal genomförd.
- Information och utbildningsmöten för beslutsfattare om hiv i fängelser organiserade.
- Kartläggning slutförd av politiska och rättsliga ramverk angående hiv i fängelser i södra Afrika.
- Studie kring hiv-situationen i fängelser i Zambia slutförd och studie om "Spädbarn och unga barn fängslade med sina mödrar" presenterad.
- The African HIV in Prison Partnership Network (AHPPN) har lanserats med över 400 medlemmar, styrelse utsetts och konstitution antagits.

Sidas resultatbedömning:

UNODC har genom detta stöd synliggjort den åsidosatta frågan om hiv i fängelser i södra Afrika. Detta har skett på flera nivåer: på nationell nivå i de länder där program implementeras, på regional nivå genom att delta i ett antal regionala och globala konferenser, genom samarbetet med SADC, samt genom nätverket AHPPN. Detta har även lett till att frågan lyfts inom UNODC. Rapporteringen till ambassaden har varit föredömlig.

¹⁰ UNODC Annual Report, HIV/AIDS Prevention Care, Treatment and Support in Prison Setting in Southern Africa, March 2010-June 2011.

UNODC ger löpande teknisk rådgivning och har skapat fungerande nätverk och partnerskap i samarbetsländerna. Det finns en risk för försenat genomförande till följd av kapacitetsbrist hos samarbetspartners. Detta är en risk som UNODC bedöms kunna hantera genom intensifierad teknisk rådgivning. Förseningar i slutförande beror ofta på byråkratiska processer och andra politiska faktorer som ligger utanför UNODC's kontroll. Hiv i fängelser är ett känsligt ämne i många länder, bl.a. förknippat med kriminalisering av samkönat sexuellt umgänge. Ambassadens bedömning är att det övergripande målet är alltför optimistiskt för att kunna mätas över programperioden. De kortsiktiga målen bedöms dock kunna uppnås.

3.1.2 Bedömning av mål för samarbetsområde 1: Hiv-förebyggande arbete och SRHR

Mål¹¹ för samarbetsområde 1: *Förbättrat hiv-förebyggande arbete med ett integrerat SRHR-perspektiv*

Samarbetsområdet är av väsentlig betydelse för att kunna bidra till målet: *bidra till att minska antalet nysmittade i Afrika söder om Sahara*, som formulerats i förslaget till regional samarbetsstrategi. I det hiv-förebyggande arbetet är behoven hos de mest utsatta grupperna, såsom kvinnor, ungdomar, homo-, bi- och transsexuella (HBT)-personer, fängelseinternier, och migranter, en central utgångspunkt. UNAIDS årliga rapport för 2010 visar att i 26 av 38 rapporterade länder i Afrika söder om Sahara, har hiv-prevalensen bland vuxna (15-49 år) minskat mellan 2001 och 2009¹². Rapporten visar bl.a. på väsentliga minskningar i södra och östra Afrika (Malawi, Namibia, Tanzania, Zimbabwe, Burundi, Kenya). Samtidigt redovisas ökning av hiv-prevalensen i Moçambique, Swaziland och Sydafrika. Dessa förändringar är kontextspecifika, t.ex. har antalet personer som hiv-testats i Sydafrika ökat dramatiskt. I Moçambique har en koncentrerad epidemi identifieras inom de s.k. sårbara grupperna¹³. Den sammantagna statistiken visar på resultat av det samlade hiv-förebyggande arbetet, men också på behovet av fortsatta långsiktiga åtgärder i regionen.

Hiv-förebyggande åtgärder stöds genom kapacitetsuppbyggnad och nätverksbyggnad, som bidrar till effektivare kunskapsspridning och opinionsbildning på både regional och nationell nivå. Stöd ges också till forskning för bl.a. vaccinutveckling med särskilt fokus på ungdomar.

¹¹ Då en strategi saknas, är de tentativa målen för de tre samarbetsområdena desamma som föreslogs i "Verksamhetsplan för genomförande av regionalt hiv och aids utvecklingssamarbete i Afrika söder om Sahara 2011".

¹² UNAIDS 2010 Global Report (tillgänglig på webbplats www.unaids.org).

¹³ De tre grupper som primärt lyfts som "sårbara grupper" är; män som har sex med män (MSM), intravenösa missbrukare samt sexarbetare.

SafAIDS¹⁴ och Soul City¹⁵ bedriver omfattande påverkansarbete genom media för att uppnå beteendeförändringar hos ungdomar. Jämställdhet och SRHR stöds bl.a. genom Population Council (PC), som åstadkommit serviceförbättringar för personer utsatta för könsrelaterat våld genom att exempelvis polisen i vissa länder erbjuder "dagen-efter-piller" och "post-exponeringsprofylax" för att förhindra en hiv-infektion. Programmet inkluderar många olika sektorer, och ökat förtroende för polisen har lett till ökad rapportering av könsrelaterat våld. PC's arbete har också bidragit till att Botswana, Kenya, Zambia, infört lagar mot könsrelaterat våld.

En risk för det hiv-förebyggande arbetet i regionen är minskande ekonomiska resurser och ökat fokus på behandling. Den ökade pressen från givare gentemot partners att producera kvantifierbara resultat leder till en skevhet i det förebyggande arbetet där mätbara resultat, som antal personer på behandling och PMTCT¹⁶, äventyrar arbetet med att hantera de underliggande strukturella faktorer som bidrar till HIV-epidemin, exempelvis bristen på jämställdhet. En annan risk är hiv- och SRHR-frågornas särskilda känslighet, där regeringars och politikernas ståndpunkter har visat sig ha en stark inverkan på möjligheterna att arbeta med hiv-förebyggande åtgärder. Ett tydligt exempel är USAs svängning inom hiv och aids biståndet när den nuvarande administrationen tillträdde.

Ett sätt att hantera dessa risker har varit att ambassaden har fört en öppen och konsekvent linje inom dialogen med alla samarbetspartners, och genom stöd till bl.a. UNAIDS och SAT, kontinuerligt fört fram SRHR-frågornas betydelse inom den regionala hiv-agendan. Den sammansatta portföljen inom samarbetsområde 1, påvisar en bredd av resultat som bidrar till att målet för samarbetsområdet kommer att uppnås. Efter FNs högnivåmöte om hiv och aids (juni 2011), finns idag ökat samförstånd kring behovet av att integrera hiv och SRHR inom det förebyggande arbetet, vilket bedöms vara fördelaktigt för uppfyllandet av målet. Dessutom planeras en ökning av antalet insatser inom SRHR, bl.a. på sexualundervisningsområdet.

3.2 Samarbetsområde 2: Mildring av hiv och aids sociala och ekonomiska konsekvenser

Antal avtalade insatser: 14

Under perioden januari - augusti 2011 har 1 insats slutförts medan 2 nya avtal om insatser har undertecknats.

3.2.1 Resultat på insatsnivå

Insats 1: Regional Psychosocial Support Initiative – REPSSI

¹⁴ SafAIDS - Southern Africa HIV and AIDS Information Dissemination Services

¹⁵ Soul City - Institute for Health and Development Communication

¹⁶ PMTCT – Prevention of Mother to Child Transmission (= förebyggande av överföring av hiv från mor till barn)

Insatsens huvudsakliga mål:

1. Utveckla kunskap och bygga kapacitet, bl.a. hos regeringar och civila samhället, kring hur psykosocialt stöd (PSS) bäst kan ges till barn som drabbats av hiv och aids, fattigdom och konflikter.
2. Genom nätverket RIATT¹⁷ identifiera "god praxis" kring PSS, för genomförande nationellt och regionalt, samt stimulera dialog och policyutveckling.

Avtalat belopp (MSEK)	Avtalsperiod	Utbetalade medel hittills (MSEK)	Samarbetspartner	Samarbetsform	Svensk andel av totala stödet (%)
45.56	dec 2006-dec 2011	45.56	REPSSI	Organisationsstöd (12)	35

Resultatredovisning¹⁸:

- Ingått avtal med SADC Sekretariatet om att ge teknisk rådgivning inom PSS, vilket har stärkt kapaciteten för PSS för barn i regionen.
- Tillsammans med SADC hiv och aids enhet utarbetat riktlinjer för föräldralösa, sårbara barn och ungdomar (OVC&Y)¹⁹ och ramverk kring PSS, som godkändes av SADCs medlemsländer i maj 2011.
- Tillhandahållit teknisk rådgivning till länder i regionen för framtagande av nationella riktlinjer för PSS.
- Nätverket RIATT utvalt att presentera "god praxis" gällande PSS för barn i Afrika på "Forumet för globala partners kring barn som drabbas av hiv och aids" i New York (juni 2011).

Sidas resultatbedömning:

Ambassaden bedömer att REPSSI är på god väg att uppnå sina mål och har genom detta program genererat intresse och efterfrågan på tekniskt stöd kring PSS och barn från SADC Sekretariatet och regeringar i regionen. Utmaningen blir att bevara intresset runt PSS och få regeringar att anta och genomföra SADCs riktlinjer för OVC&Y. Ambassaden kommer fortsatt att stödja sekunderingen av en teknisk rådgivare för OVC&Y till SADC Sekretariatets hiv och aids enhet. Detta för att främja fortsatt kompetensutveckling och koordinering av arbetet kring att stödja barn som drabbats av hiv och aids i SADC regionen.

¹⁷ RIATT - Regional Interagency Task Team on Children and AIDS

¹⁸ REPSSI Annual Report 2010, Reserapporter från Regional Psycho Social Support Forum 15-17 maj 2011, Johannesburg (83/2011 Lusa) och 5th Global Partner Forum on Children Affected by AIDS 3-4 juni 2011(80/2011 Lusa).

¹⁹ OVC&Y - Orphans, Vulnerable Children and Youth

**Insats 2: Golden Valley Agricultural Research Trust - GART,
Förbättrad livsmedelssäkerhet för småbrukare**

Insatsens huvudsakliga mål:

Förbättrad nutritionsstatus och jordbruksproduktivitet (inkomster och livsmedelsförsörjning) hos småbrukarsamhällen i Botswana, Lesotho, Namibia och Zambia.

Avtalat belopp (MSEK)	Avtalsperiod	Utbetalade medel hittills (MSEK)	Samarbetspartner	Samarbetsform	Svensk andel av totala stödet (%)
42	juli 2008 – nov 2012	42	GART	Projekt stöd (16)	100

Resultatredovisning²⁰:

- Reducerat antal hungerperioder hos småbrukarsamhällen, påvisat av ett ökat antal kvalitetsmåltider (inkl. mjölk, ägg, kyckling) per dag.
- Minskad förekomst av nutritionsrelaterade sjukdomar, rapporterade från hemsjukvårdskliniker.
- Ökad produktivitet per ytenhet, liter mjölk per djur och antal ägg per höna, samt ökade inkomster från försäljning av jordbruksprodukter.
- Ökad policydialog i syfte att säkerställa en gynnsam miljö för utbyte av utsäde och frön mellan länder, och främjandet av näringsrika jordbruksprodukter för människor som lever med hiv.

Sidas resultatbedömning:

GART har påvisat att god näringstillförsel spelar en viktig roll inom bromsmedicinbehandlingen av hiv-positiva personer, och programmet är på god väg att uppfylla sina mål. Den stora utmaningen är dock att kunna säkerställa hållbar livsmedelsförsörjning, samt motarbeta ett svalt intresse från regeringar i regionen för en mer varierad jordbruksproduktion. I samarbete med gräsrotspartners inom civila samhället, arbetar GART med att sprida enkla tekniker för effektivisering av produktionen, vilket bidragit till tekniköverföring och innovationer. En annan utmaning är minskade regionala resurser för livsmedelssäkerhet i relation till hiv. I dialogen med andra givare och partners inom civila samhället lyfter därför ambassaden vikten av livsmedelssäkerhet och en mer diversifierad livsmedelsproduktion för att mildra konsekvenserna av hiv och aids.

²⁰ GART Report August 2011, Strengthening HIV/AIDS and Food Security Mitigating Mechanisms amongst Smallholder Farmers in Botswana, Lesotho, Namibia and Zambia.

Insats 3: Health Economics and HIV/AIDS Research Div. – HEARD **Strategiska plan 2006 – 2010**

Insatsens huvudsakliga mål:

1. Bidra med ny kunskap och öka kapaciteten för forskning om hiv-epidemier i regionen.
2. Stödja det afrikanska ledarskapet för genomförandet av evidensbaserade hiv- och aids program, genom opinionsbildning och spridning av kunskap.

Avtalat belopp (MSEK)	Avtalsperiod	Utbetalade medel hittills (MSEK)	Samarbetspartner	Samarbetsform	Svensk andel av totala stödet (%)
43.98	feb 2006 – dec 2011	43.877	University of KwaZulu-Natal	Stöd till specifikt program genom organisation (15)	50

Resultatredovisning²¹:

- 43 forskningspublikationer, och ytterligare ca 40 väntas 2011-2012.
- Presenterat forskningsresultat vid internationella, regionala och nationella möten och konferenser.
- HEARD webbplats etablerad (www.heard.org.za, 86 028 nedladdade dokument 2010).
- Akademisk utbildning: 17 Magisterstudenter, 14 doktorander, samt ett praktikprogram.
- Aktiva forskningssamarbeten etablerade mellan universitet i regionen.
- Rådgivande stöd till SADC, SADC Parliamentary Forum, UNAIDS, UNICEF, regionala och nationella civilsamhällesorganisationer och nätverk, nationella aids kommissionerna i Lesotho och Swaziland, samt Sydafrikanska distriktsmyndigheter.

Sidas resultatbedömning:

HEARD bidrar med ny kunskap för ett effektivare hiv-förebyggande arbete. De forsknings- och kapacitetsbyggande komponenterna har uppnått sina mål (output nivå) och delvis uppnått önskade effekter (outcome nivå). Resultaten av stödet till det afrikanska ledarskapet för genomförandet av evidensbaserade hiv-program är svåra att mäta på regional och nationell nivå. För att arbeta mer strategiskt gentemot bl.a. ledarskapet i regionen har HEARD förbättrat sina forskningsriktlinjer, så att spridning och användning av forskningsresultat beaktas redan vid utarbetande av en forskningsansökan. Indikatorer har också utvecklats för att underlätta uppföljning av opinions- och påverkansarbete.

²¹ HEARD Consolidated Joint Financial Agreement Report 2006 – 2010. August, 2011.

3.2.2 Bedömning av mål för samarbetsområde 2: Mildring av hiv och aids sociala och ekonomiska konsekvenser

Mål för samarbetsområde 2: *Förbättrad kapacitet för att mildra konsekvenserna av hiv och aids*

Det regionala hiv- och aidsarbetet begränsas, vad avser mildring av konsekvenserna av hiv-epidemin, till de sociala och ekonomiska konsekvenserna. Medicinska områden, som PMTCT och tillhandahållande av bromsmediciner, ligger utanför mandatet, men Sveriges åtaganden kompletterar andra medicinska och hälsosystemsorienterade initiativ. Ambassadens stöd inom detta område karaktäriseras av pilot- och innovativa program, som syftar till att föra fram goda exempel som kan integreras i policys och program.

Under senare år har synen på metoder och strategier för att mildra konsekvenserna av hiv och aids delvis förändrats. Mycket handlar detta om att tillgången till bromsmediciner har förbättrats men det handlar också om ökad kunskap och förståelse om vilka stödsystem som fungerar bäst i olika kontexter. Tidigare låg fokus på specifika insatser för hiv-positiva och deras anhöriga. Idag inriktar sig stödet mera på att stärka olika system för att mildra epidemins konsekvenser, t.ex. socialförsäkringssystem.

Inom målområdet står stöd till barn, ungdomar, äldre vårdgivare och hushåll i centrum. Hiv-positiva personer lever idag längre och antalet aids-relaterade dödsfall har minskat med 18% i södra Afrika under den senaste 5-årsperioden²². Organisationen HelpAge²³ har ett helhetsperspektiv på olika generationers behov i ljuset av hiv och aids, och det svenska stödet har fokuserat på äldres rätt till förebyggande åtgärder, vård, behandling och stöd i rollen som vårdnadsgivare. HelpAge arbetar med att stödja AU och RECs i framtagandet av socialförsäkringssystem. I regionen spelar kyrkor och trossamfund en viktig roll i att tillhandahålla olika former av stöd, och i många fall också omvårdnad. Kyrkans roll i att motverka stigmatisering kring hiv kan inte nog betonas. Stödet till detta arbete kanaliseras bl.a. genom Pan-African Christian Aids Network, PACANET.

Den sammansatta portföljen inom samarbetsområde 2, påvisar en bredd av resultat som delvis bidrar till att sektormålet. Ambassaden ser emellertid ett behov av att komplettera den nuvarande portföljen med stöd kring systemfrågor och hiv t.ex. långsiktig finansiering. En risk kan emellertid vara den bredd som portföljen påvisar för att bidra till sektormålet. Det kan diskuteras om det vore bättre att fokusera på ett mindre antal områden där Sverige har tydliga komparativa fördelar.

²² UNIADS 2010, Global Report

²³ HelpAge, "Social protection to prevent and mitigate the impact of HIV and poverty"

3.3 Samarbetsområde 3: Hiv och aids i relation till aktivt ledarskap och god samhällsstyrning, samt mänskliga rättigheter

Antal avtalade insatser: 18

Under perioden januari - augusti 2011 har 1 insats slutförts medan 1 nytt avtal om insats har undertecknats.

3.3.1 Resultat på insatsnivå

Insats 1: Foundation for Professional Development – FPD

Insatsens huvudsakliga mål:

Stärkt ledarskap och institutionell kapacitet inom hälso- och sjukvårdssystem i regionen för effektivare svar på hiv-epidemin.

Avtalat belopp (MSEK)	Avtalsperiod	Utbetalade medel hittills (MSEK)	Samarbetspartner	Samarbetsform	Svensk andel av totala stödet (%)
50	nov 2010-dec 2013	20	FPD	Projekt stöd (16)	100

Resultatredovisning:

Programmet "Regionalt ledarskap och kapacitetsutveckling inom hiv och aids området" genomförs av FPD som är en innovativ institution för högre utbildning inom hälsosektorn i Afrika. Programmet fokuserar på att utveckla regional kapacitet och ledarskap inom hälso- och sjukvårdssystemet för att uppnå effektivare insatser mot hiv, aids och tuberkulos i några av de värst drabbade länderna i Afrika. Aktiviteter påbörjades i januari 2011 och första årsrapporten inväntas i april 2012. Resultatredovisning och resultatbedömning kommer att redovisas i nästa års rapport.

Insats 2: African Medical and Research Foundation – AMREF och East African Lake Victoria Partnership - EALP, Mobila befolkningar

Insatsens huvudsakliga mål:

1. Stärka EACs kapacitet att samordna hiv- och aidsinsatserna i regionen runt Victoria-sjön.
2. Främja harmonisering av hiv och aids policys och program för mobila befolkningar i östra Afrika.
3. Stärka kapaciteten hos utvalda nätverk och organisationer för mobila befolkningar för att bättre kunna hantera hiv och aids relaterade risker och sårbarheter.

Avtalat belopp (MSEK)	Avtalsperiod	Utbetalade medel hittills (MSEK)	Samarbetspartner	Samarbetsform	Svensk andel av totala stödet (%)
47.5	maj 2007 – okt 2012	47.5	AMREF	Stöd till specifikt program genom organisation (15)	100

Resultatredovisning²⁴:

- En struktur för East African Lake Victoria Partnership (EALP), samt nätverk har skapats. Regelbundna EALP möten/seminarier har ägt rum.
- Lake Victoria Basin Commission (LVBC) hiv och aids enhet har etablerats och bemannats.
- Hiv-prevalens- och beteendestudier har genomförts, och utkast till rapporter om mobila befolkningar i Kenya, Tanzania och Uganda är klara (studier i Rwanda och Burundi pågår).
- En manual för att integrera jämställdhet och MR i arbetet med hiv och mobila befolkningar är klar.

Sidas resultatbedömning:

Stödet går till EALP genom AMREF (en regional enskild organisation) i samarbete med LVBC (en institution inom EAC). Resultaten under den första fasen av programmet ligger främst på output nivå. Genomförandet har försenats pga. den långa tiden det tog för EAC att etablera LVBC hiv och aids enhet. EALPs nätverk är nu väletablerat och LVBCs hiv och aids enhet fungerar bra. EAC håller på att revidera sin strategiska hiv- och aidsplan. Det finns flera aktörer och initiativ kring mobila befolkningar och hiv och aids i regionen och därför finns ett behov av samordning. Ambassaden undersöker f.n. möjligheterna till samarbete med USAIDs Östafrika-kontor och IOMs regionala kontor.

Insats 3: Institute for Democracy in South Africa – Idasa Governance and AIDS Program - GAP

Insatsens huvudsakliga mål:

1. Konsolidera och integrera Idasa-GAP programmets regionala nätverk.
2. Stärka partnerorganisationers kapacitet för uppföljning av finansiella resursallokeringar samt budgetanalys för hiv och aids insatser.
3. Stärka civila samhället för att påverka policys och lagstiftning kring demokrati och hiv.

²⁴ The East African Lake Victoria Basin Partnership: Annual Report October 2009 to September 2010; Semi-Annual Report October 2010 to April 2011.

Avtalat belopp (MSEK)	Avtals-period	Utbetalade medel hittills (MSEK)	Samarbetspartner	Samarbetsform	Svensk andel av totala stödet (%)
43.2	juli 2008 – dec 2013	34.5	Idasa	Stöd till specifikt program genom organisation (15)	94

Resultatredovisning²⁵:

- Stärkt samarbete med RECs²⁶, AU och civilsamhällesorganisationer såsom EANNASO²⁷. Genom dessa samarbeten har Idasa bidragit till att påverka lagförslag inom EAC kring hiv och aids.
- Ökad kapacitet bland partners för budgetanalys med hjälp av "National AIDS Spending Assessment" (NASA, utvecklat av UNAIDS) för ökat ansvarsutkrävande gentemot regeringar.
- Faktablad för policydialog kring valsystem har utvecklat vilket används i utbildningen av parlamentsledamöter i SADC regionen.
- Förbättrade nätverk har resulterat i ekonomiskt stöd från det schweiziska utvecklingssamarbetet (SDC).

Sidas resultatbedömning:

Idasas engagemang och kompetens har, genom GAP, bidragit till det hiv-förebyggande arbetet i Afrika. Programmet har resulterat i ökad opinionsbildning och påverkansarbete vilket främjat människors förståelse kring hiv och aids kopplingar till demokrati. En risk för Idasa-GAP är beroendet av ett fåtal givare, där Sverige är den största bidragsgivaren.

Insats av särskild betydelse 4: Southern African Development Community – SADC HIV and AIDS Business Plan 2010-2015

Insatsens huvudsakliga mål:

1. Stödja medlemsländer att uppnå "Universal access" målen för hiv-förebyggande och behandling till 2015.
2. Minska inverkan av hiv och aids på den socioekonomiska och psykosociala utvecklingen i SADC regionen.
3. Öka den institutionella kapaciteten i SADC regionen och stödja hiv-program som är evidensbaserade för att uppnå regionala och globala åtaganden.

²⁵ Governance, AIDS and human development - Building AIDS Resilient democratic societies in sub-Saharan Africa, Jan 2010 - Dec 2010.

²⁶ EAC, ECOWAS, IGAD, SADC

²⁷ EANNASO - East African Network for National AIDS Service Organisations

Avtalat belopp (MSEK)	Avtalsperiod	Utbetalade medel hittills (MSEK)	Samarbets-partner	Samarbetsform	Svensk andel av totala stödet (%)
16	juni 2010-dec 2012	16	SADC Sekretariatet	Stöd till specifikt program genom organisation (15)	ca 16
34	juli 2011- dec 2015		Botswana		

Resultatredovisning²⁸:

- "Champions for an HIV-Free Generation"²⁹ besökte Swaziland, Sydafrika och Zambia, för att främja ländernas hiv-förebyggande arbete.
- Expertkonsultationer om "Multiple Concurrent Partnerships"³⁰ fastställde att dessa spelar en viktig roll för spridningen av hiv i regionen.
- En regional konsultation om smittsamma sjukdomar, inkl. hiv, i fängelser fastställde behovet av regionala riktlinjer för förebyggande och behandling.
- Riktlinjer för OVC&Y och ramverk kring PSS utarbetade tillsammans med REPSSI³¹ och godkändes av medlemsländerna.
- SADC tillsammans med UNAIDS, Världsbanken och HEARD³² samordnade mötet "*Ett hållbart svar mot hiv och aids i ljuset av minskande resurser i SADC regionen*", där medlemsländer kom överens om vikten att avsätta ökade nationella resurser.
- I samarbete med UNAIDS, UNICEF och WHO sammanställdes 2009 års SADC hiv och aids epidemiologiska rapport.
- Ett 2-årigt avtal med Globala Fonden om stöd för genomförande av "HIV and AIDS Cross Border Project", med fokus på mobila populationer signerades.

Sidas resultatbedömning:

Ambassaden stödjer ett antal RECs för deras normativa roll i regionen. Stödet till SADC Sekretariatet anses vara av särskild betydelse då det är den mellanstatliga organisation som kommit längst i sitt hiv-förebyggande arbete. På så sätt fungerar organisationen också som förebild för andra mellanstatliga organisationers hiv- och aidsarbete. Ambassadens bedömning är att SADC Sekretariatet genom sin hiv och aids enhet upprätthåller sin normativa roll i regionen. Nära samarbete med ett antal civilsamhällesorganisationer och UNAIDS förstärker SADC Sekretariatets

²⁸ SADC HIV & AIDS Programme Annual report April 2010-March 2011, SADC HIV and AIDS Unit, SADC Secretariat, Gaborone, Botswana, May 2011

²⁹ En grupp prominenta f.d. politiker och aktörer från södra och östra Afrika som mobiliserar och informerar det afrikanska och globala politiska ledarskapet för ett effektivare arbete mot hiv och aids. www.hivfreechampions.org

³⁰ Multiple Concurrent Partnerships = När en person har flera sexuella relationer som överlappar i tid.

³¹ Se REPSSI rapportering under samarbetsområde 2.

³² Se HEARD rapportering under samarbetsområde 2.

legitimitet. Utmaningar för genomförandet har inkluderat svårigheter att sprida, anpassa och tillämpa policys och riktlinjer medlemsländer, samt beroendet av givarfinansiering för genomförande. Det åligger inga specifika risker för genomförandet av programmet.

Insats av särskild betydelse 5:

AIDS and Rights Alliance for Southern Africa - ARASA

Insatsens huvudsakliga mål:

Att främja ett rättighetsbaserat och jämställt hiv-arbete i södra Afrika genom kapacitetsuppbyggnad, opinionsbildning och påverkansarbete.

Avtalat belopp (MSEK)	Avtalsperiod	Utbetalade medel hittills (MSEK)	Samarbetspartner	Samarbetsform	Svensk andel av totala stödet (%)
12	juni 2008-juni 2013	9	ARASA	Organisations-stöd (12)	30

Resultatredovisning³³:

- ARASA har utbildat nationella experter och försett dem med verktyg för opinions- och påverkansarbete.
- ARASA har bedrivit evidensbaserat opinions- och påverkansarbete i en rad frågor som anses vara svåra och känsliga i regionen: HBT-personers rättigheter; övergrepp i fängelser; domstolsförfaranden kring samkönade äktenskap i Malawi; samt förhindrande av lagförslaget mot homosexualitet i Uganda mm.

Resultatbedömning:

ARASA är en av ett fåtal aktiva och erkända *regionala* organisationer som arbetar med mänskliga rättigheter (MR) i Afrika. Inom det regionala hiv-arbetet är ARASA en strategisk partner. De har utbildat ett stort antal ombud som i sin tur varit aktiva i opinions- och påverkansarbetet för MSM och hiv-positiva personers rättigheter och tillgång till behandling. Dock verkar ARASA i en fientlig miljö, där de som är aktivt involverade i kampen får utstå social och rättslig förföljelse från politiker och samhället i stort. Den negativa attityden förstärks av religiositeten i regionen. Därför föreslår Ambassaden en tvådelad ansats där rättsliga reformer för HBT-personers rättigheter förespråkas, samtidigt som en strategisk social dialog genomförs för att omvandla samhälleliga attityder gentemot HBT-personer.

³³ Concept note on additional support from ARASA, August 2011

3.2.2 Bedömning av mål för samarbetsområde 3: Hiv och aids i relation till aktivt ledarskap och god samhällsstyrning, samt mänskliga rättigheter

Mål för samarbetsområde 3: *Stärkt, aktivt ledarskap och god samhällsstyrning, samt mänskliga rättigheter i relation till hiv*

Erfarenheten är att arbete genom RECs är viktigt för regionalt ledarskap, ägarskap och samordning. Dock kräver detta ett långsiktigt samarbete med syfte att påverka och åstadkomma förändring. Det är stora skillnader mellan olika RECs och samarbetet med SADC fungerar relativt väl. EAC har dock haft svårare att etablera en fungerande hiv och aids enhet, men är operativa sedan mars 2011. Både EAC och SADC har antagit en målsättning att halvera antalet nysmittade till år 2015 ("50 by 15"). Inom COMESA och ECOWAS tas nu handlingsplaner fram, vilka kommer att utgöra grund för bedömning om stöd till eventuellt fortsatt samarbete.

Insatser inom detta samarbetsområde har bidragit positivt till att stärka utsatta gruppers rättigheter i regionen, med stark koppling till de svenska värdefrågorna SRHR, jämställdhet och HBT. Stödet till *International Gay Lesbian Human Rights Commission-IGLHRC* har bidragit till att bygga kapacitet hos flera afrikanska HBT-organisationer. Stödet har vidare fungerat som en motkraft till den allt mer homofobiska atmosfären i regionen. ARASAs arbete i anslutning till domstolsprocessen i Malawi och opinionsarbetet mot lagförslaget mot homosexuella i Uganda, är två konkreta exempel.

Insatserna bidrar till att uppfylla målet för samarbetsområde 3, med särskild tonvikt på det regionala ledarskapet i södra och östra Afrika. Inom detta område redovisas också resultat från insatser som särskilt fokuserar på att stödja MR. Arbetet med att främja MR är långsiktigt, och Ambassaden bedömer att dessa insatser bidrar till måluppfyllelsen. Portföljen bör dock kompletteras med insatser som främjar ungas deltagande/representation och ansvarsutkrävande gentemot regeringar och RECs.

Förseningar pga. byråkratin inom RECs innebär en risk för måluppfyllelsen inom detta samarbetsområde. Detta är emellertid en realitet som Ambassaden inte kan påverka i någon större grad.

4. BISTÅNDEEFFEKTIVITET

Biståndseffektivitetsmålen i förslaget till regional samarbetsstrategi för hiv och aids i Afrika har formulerats enl. följande:

- Samarbetspartners har i sina verksamheter stärkt resultatstyrning, uppföljning och redovisning.
- Ökad andel programansatser.

- Ökad anpassning, givarsamordning och harmonisering.
- Fortsatt konsolidering och koncentration i genomförandet av det regionala hiv-stödet.

Insatser för att stärka partners resultatstyrning, uppföljning och redovisning pågår. Viktiga instrument i detta arbete är organisationsbedömningar som görs rutinmässigt för att bedöma system och förvaltningsstrukturer hos potentiella partnerorganisationer. Mer riktade insatser kommer att beaktas när den regionala strategin har antagits. Andelen programansatser fortsätter att öka och kopplas till en strävan om ökat ägarskap hos regionala partnerorganisationer. I arbetet med att konsolidera insatsportföljen, har innovativa former för stöd prövats, t.ex. genom att gruppera ett antal samverkande organisationer under ett avtal som hanteras av en ledande samarbetsorganisation. Detta medför dock vissa risker gällande kontroll.

Det finns ett antal givargrupper där Sverige är aktivt. UNAIDS Regionala Team för östra och södra Afrika samordnar den viktigaste regionala givargruppen. Majoriteten av givargrupperna är dock inte formaliserade på regional nivå, och deras viktigaste funktion är snarare att dela information än att uppnå ökad harmonisering bland givarna. De senaste två åren har ett antal regionala "likasinnade" givare (Irland, Nederländerna, Storbritannien) dragit sig ur, eller kraftigt dragit ned, det regionala hiv-stödet pga. lågkonjunktur eller nya politiska signaler. Detta har medfört att Sverige, i samarbete med Norge, i vissa fall står kvar som enda givare, vilket har lett till att arbetet för ökad biståndseffektivitet har försvårats. Genom dialogen med partnerorganisationer fortsätter Sverige att verka för långsiktig hållbarhet inom det regionala hiv-arbetet. Diskussioner om samarbete har under året inletts med andra regionala aktörer exempelvis USAID för gemensamt stöd inom områden som SRHR och migration. En konsolidering av den regionala hiv-portföljen väntas först efter 2012, då ett stort antal avtal kommer att avslutas.

5. DIALOGFRÅGOR

Dialogfrågor i förslaget till regional samarbetsstrategi för hiv och aids i Afrika har formulerats enl. följande:

- Integrering av hiv med SRHR, inom bärkraftiga hälso- och sjukvårdssystem.
- Interventioner för att stärka kvinnors och flickors nyttjande av sina rättigheter, samt vikten av mäns och pojkars engagemang och ansvar för hiv- och jämställdhetsarbetet.
- Främja och skydda de mänskliga rättigheterna för människor som lever med hiv, barn och ungdomar, samt HBT-personer.
- Sociala trygghetsåtgärder tar hänsyn till de sociala och ekonomiska konsekvenserna av hiv-epidemin.
- Vikten av att utveckla aktivt ledarskap och god samhällsstyrning.

Sverige driver dialogen på många olika plan, men främst genom strategiskt och regionalt aktiva partners. Under året hölls ett antal förberedelsemöten på den afrikanska kontinenten inför FNs högnivåmöte om hiv och aids i New York (juni 2011) och Sverige deltog aktivt för att påverka. De afrikanska positionerna inför mötet var i många fall i linje med svenska prioriteringar men väl på plats i New York förändrades den afrikanska gruppens ståndpunkter markant, med Egypten som ledande förhandlare. Känsligheten gällde SRHR- och jämställdhetsfrågor vilket indikerar betydelsen av fördjupad dialog med AU och RECs men även med civila samhället. När den regionala hiv- och aidsstrategin har beslutats av den svenska regeringen, krävs att en dialogplan utvecklas och att kapacitetsbyggande insatser för effektivare dialog genomförs. Ambassaden i Lusaka har bidragit till framtagandet av regionala dialogplaner för SADC, EAC, COMESA och AU, med syfte att integrera ovan nämnda dialogfrågor.

6. DE TRE TEMATISKA PRIORITERINGARNA

Jämställdhet spelar en nyckelroll avseende förebyggande, behandling och mildring av konsekvenserna av hiv och aids. Män och kvinnors risk för infektion ser olika ut och deras liv påverkas på olika sätt. Stöd ges till två regionala jämställdhetsprogram, Population Council som arbetar med myndigheter och enskilda organisationer mot könsrelaterat våld³⁴, samt Sonke Gender Justice Network som arbetar för jämställdhet och manligt ansvarstagande inom SRHR³⁵. Det finns också två stora jämställdhetskomponenter inom stödet till HEARD och till UNAIDS RST ESAs hiv-förebyggande program³⁶, som båda stödjer implementeringen av UNAIDS *"Agenda for Accelerated Country Action for Women, Girls, Gender Equality and HIV"*. Jämställdhet integreras även inom övriga program och är en viktig del av den regionala dialogen. Sverige deltog bl.a. i ett möte kring *"Women, Girls, Gender Equality and HIV"* som organiserades av SADC, COMESA och EAC tillsammans med UNAIDS med syfte att formulera positioner inför FNs högnivåmöte om hiv och aids. Mötet resulterade i ett utkast till *"Windhoek-deklaration"* som sammanfattar de viktigaste och mest akuta åtgärderna när det gäller jämställdhet och hiv i Afrika söder om Sahara. En av många utmaningar är att tydliggöra kopplingarna mellan SRHR och hiv.

Mänskliga rättigheter är centralt inom det regionala hiv-arbetet. Rättigheter för utsatta grupper, rättighet till hiv-förebyggande information och service (exempelvis preventivmedel), är exempel på områden som

³⁴ Population Council – "Expanding the Evidence Base on Comprehensive Care for Survivors of Sexual Violence in Sub-Saharan Africa 2009-2012".

³⁵ Sonke Gender Justice Network/Men Engage Africa – "Increasing the scale and impact of work with men and boys for gender equality across Sub-Saharan Africa 2011-2013.

³⁶ UNAIDS Regional Support Team for East and Southern Africa – "Supporting Accelerated Combination Prevention for Results in East and Southern Africa 2011-2015".

stöds. Stöd har givits för deltagande i den regionala dialogen "*HIV and the Law*" som arrangerats av UNDP. Denna konsultation var en del i en global samrådsprocess som ska leda fram till rekommendationer gällande bl.a. diskriminerande lagar kring hiv och könsrelaterat våld. Sverige och Norge har också gett stöd till afrikanskt deltagande vid Stockholm Pride 2011. HBT-aktivisterna deltog bl.a. i ett seminarium under rubriken "*HBT i Afrika – hur kan vi främja HBT-rättigheter i svensk utrikespolitisk dialog*". Deltagandet kopplades till dialog med berörda svenska och norska ambassader i Afrika.

Miljö och klimat täcks inte direkt inom det regionala hiv- och aidsarbetet. Insatser inom livsmedelssäkerhet tangerar dock denna tematiska prioritering, och skulle livsmedelssäkerhet bli en viktig del av den emotsedda regionala strategin för hiv och aids, så kommer en miljöanalys övervägas.

7. DE TVÅ PERSPEKTIVEN

Fattiga människors perspektiv på utveckling och rättighetsperspektivet genomsyrar det regionala hiv- och aidsarbetet, dels genom insatser för att främja utsatta gruppers deltagande i formuleringen av dagordningen, dels för att nå ut till de allra fattigaste. Stöd till civila samhället exempelvis SAT och ARASA omfattar aktiviteter för att främja ägarskap och deltagande på gräsrotsnivå. Dessa organisationer samarbetar också med SADC och EAC, vilket innebär en koppling och dialog mellan gräsrotsnivå och RECs.

Icke-diskriminering av människor som lever med hiv och HBT-personers rättigheter stöds bl.a. genom International HIV and AIDS Alliance och deras insatser mot stigma. Stöd till civila samhället är ett strategiskt sätt att följa regeringars och organisationers åtaganden gentemot medborgare, men även för att utkräva ansvar. Spridning av forskningsresultat och annan information till intressenter i regionen är en fortsatt utmaning, som bl.a. kan ses som brist på evidensbaserad policyformulering. Stöd till bl.a. SADC-Parliamentary Forum och Idasa bidrar till att stärka utkrävande av ansvar från regeringar. Parlamentariker med ökad insyn i hiv- och aidsagendan kan påverka och förändra diskriminerande lagstiftning.

8. DEN KONTEXTUELLA RAMEN

- Hiv-stöd och dialog på den regionala nivån har ett starkt mervärde, givet en tydlig koppling till de globala och nationella nivåerna.
- Samarbetet mellan Sverige och Norge har en gemensam värdegrund, vilket skapar mervärde och tyngd i dialogen.
- Flera "likasinnade" bilaterala givare inom det regionala hiv-arbetet har förändrat sin regionala roll. Sverige och Norge har därmed kommit att få en alltmer tongivande men samtidigt utsatt roll, såväl finansiellt som i dialogen. Förutsättningarna för givarsamordning och Parisagendan påverkas av dessa förändringar, många gånger negativt.

- Flera länder i regionen uppvisar ett allt hårdare klimat kring HBT-personers rättigheter, men även frågor kring laglig abort och kvinnors rättigheter ifrågasätts. Frågor av känslig karaktär måste bedrivas på ett sätt där enskilda personer eller grupper inte utsätts för onödig risk.